

I.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

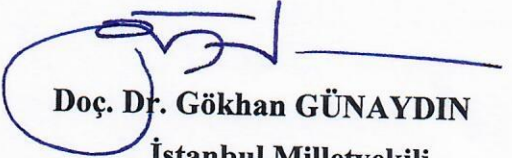
Tarih : 16 Şubat 2024

Sayı : 489

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ocak 2024'te memur, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine yapılan yüzde 49,25 zammı "2024 yılını emekliler yılı" ilan ettiğini belirterek duyuran AKP'nin siyasal söylemleri gerçeği yansıtmaktan uzaktır. Emekliye zam müjdesi olarak duyurulan yüzde 49,25 oranın kök maaşlar üzerinden gerçekleştirildiği söylemlerde yer almamakta, adeta vatandaş aldatılmaktadır. Bunun yanı sıra, en düşük işçi ve memur emeklisi maaşlarının asgari ücrete oranı son yirmi yılın en düşük seviyesine 2023 yılında ulaşmışken, 2024 yılında bunun da altına düşeceği açıktır. Oysaki, emekli aylıklarına zam yapıldığı Ocak 2024'ye Birleşik Kamu-İş'in Açlık-Yoksulluk Sınırı raporuna göre, dört kişilik bir ailenin açlık sınırı ocak ayında 17 bin 442 liraya kadar yükseldi ve 1 Ocak 2024'ten geçerli olmak üzere 17 bin 2 lira olarak belirlenen yeni asgari ücreti daha yılın ilk ayında geride bıraktı. Aynı ailenin yoksulluk sınırı da 48 bin 459 liraya kadar çıktı. Dolayısıyla, 2024 yılı emekli aylıklarının açlık sınırının epey altında kaldığı ve yaşam mücadelesi verdiği bir yıl olmaya devam edecektir. Yaklaşık 16 milyon emeklinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi amacıyla, hızla makro ekonomi politikaları temelinde bütünsel bir yaklaşımla siyasal bir programın hazırlanabilmesi ve yasal/kurumsal düzenlemelere gidilebilmesi için Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını talep ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili

CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan geçtiğimiz günlerde, SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin aylıklarının Ocak 2024 itibarıyla 6 aylık artış oranını yüzde 49,25'e yükselttiklerini ve böylece tüm emeklilerin zam oranlarının eşitlendiğini duyurdu. Ancak, bu artışın sayıları 16 milyona yaklaşan, işçilerden sonra ülkenin en büyük ikinci toplumsal grubu olan emeklilere ellerine geçen maaş üzerinden değil kök aylıkları üzerinden yapılacağı gerçeği ile açıklanmamaktadır. Başka bir deyişle, yüzde 49,25 oranındaki artış en düşük maaşı alan emeklinin eline geçen 7 bin 500 TL üzerine değil, kök aylıkları üzerine yapılacaktır. Zira, en düşük emekli aylığı hâlâ Hazine tarafından 7 bin 500 TL'ye tamamlanmaktadır.

Emekliden gizlenen bir başka konu ise, müjde ile duyurulan emekli aylıklarının yüzde 42,6 oranından yüzde 49,25'e yükseltilmesi, en düşük aylığın 10 bin TL olarak belirlenmesinin Hazine tarafından tamamlama miktarını azaltmasıdır. Örneğin, kök aylığı 6000 TL olan emeklinin yüzde 42,6 zam ile kök aylığı 8 bin 556 TL olacak ve Hazine tamamlamak üzere 1.444TL ekleyecekti. Ancak yüzde 49,25 zam ile kök aylığı 8 bin 955TL'ye çıkan emekli için Hazine 1.045 TL ödeyecektir. Bu durumda emekli için sonuç değişmese de Hazine'nin değil SGK ödemesi artacaktır.

Kök Aylıklara Göre Zamlı Aylığın Karşılaştırılması¹

Eski Kök Aylık (Aralık 2023)	Eski Fiili (En Düşük) Aylık (Aralık 2023)	Yeni Fiili (En Düşük) Aylık (Ocak 2024)	Kağıt Üstünde Artış	Zamlı Aylık (TL)	Gerçek Artış (%)	Fark (TL)
6.700 (ve altı)	7.500	10.000	%49,25	10.000	33,33	2.500
7.000	7.500	10.000	%49,25	10.448	39,30	2.948
7.300	7.500	10.000	%49,25	10.895	45,27	3.395
7.400	7.500	10.000	%49,25	11.045	47,26	3.545
7.500	7.500	10.000	%49,25	11.194	49,25	3.694

Emekli maaşlarına yapılan Ocak 2024'teki zammın gizlediği bir diğer veri emekli aylıklarının çalışan maaşlarına ve asgari ücrete oranındaki çarpıcı gerilemedir.² AKP iktidara geldikten birkaç

¹ SGK verilerinden Prof. Dr. Aziz Çelik tarafından hazırlanmıştır.

² Euronews (20.01.2024). "Emekli maaşı-asgari ücret karşılaştırması", <https://tr.euronews.com/2024/01/19/04-dusuk-emekli-maasinin-asgari-ucrete-orani-isci-ve-memur-emeklileri-icin-en-kotu-yil-2024#:~:text=Asgari%20ucret%20ile%20karşılaştırıldığında%202024,2024%20yılında%200.61%27e%20düştü.> (erişim tarihi: 25.01.2024).

ay sonra, 2003 yılında en düşük işçi emekli maaşının (4a) asgari ücrete oranı 1.47'ydi. Yani işçi emeklisi asgari ücretten yüzde 47 daha fazla maaş alıyordu. 2023 yılında bu oran 0.71 olurken 2024 yılında 0.61'e düştü. Yani, en düşük işçi emeklisi maaşı asgari ücretten yüzde 39 daha düşüktür. Bu oran 2011 yılından bu yana her sene kademeli olarak düşüyor. Diğer bir ifadeyle, 4a işçi emeklisi birinin maaşı ilk kez 2016 yılında 1'in altına düştü, yani, emekli maaşı asgari ücretten daha düşük hale geldi. Neredeyse her yıl gerileyen bu oran 2023 yılında 0,71'e kadar geriledi.

En düşük memur emeklisi maaşı (4c) yine 2003 yılında asgari ücretin 1,87 katıydı. Bu oran ilk kez 2023 yılında 1'in altına düşerek 0.86 oldu. Yani, en düşük memur emeklisi maaşı ilk kez asgari ücretin altına indi. 2024 yılında ise bu oran 0.80'a düştü. En düşük memur emeklisi maaşı asgari ücretten yüzde 20 daha düşük hale geldi. Aynı dönemde tarım hariç Bağ-Kur en düşük emekli maaşının (4b) asgari ücrete oranı 0.96'dan 0.59'a geriledi. Bağ-Kur tarım en düşük emekli maaşının asgari ücrete oranı ise 2003-2024 arasında 0.63'ten 0.59'a geriledi. Dolayısıyla Türkiye'de emekli maaşları asgari ücrete oranla hiç olmadığı kadar geriledi.

Dahası, AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılının Aralık ayında memur maaşı 578 TL, ortalama memur emekli aylığı ise 502 TL idi. Memur emekli aylıklarının bu dönemdeki memur maaşına oranı %87 idi. Ocak 2024'te ortalama memur maaşı 37 bin 333 TL olurken, memur emekli maaşları 15 bin 445 TL oldu. Dolayısıyla ortalama memur emekli aylığının ortalama memur maaşına oranı %47'ye geriledi.³

Bu bağlamda, yukarıda sıralanan gerekçelerle birlikte, Birleşik Kamu İş'in Ocak 2024 Açıklık-Yoksulluk Sınırı raporu değerlendirildiğinde, aylık sınırının 17 bin 422 TL olduğu ülke koşullarında emekli aylıklarının gittikçe ağırlaşan yaşam koşullarını sürdürmeye yeterli olmadığı açıktır. Yaşanılan mağduriyetlerin ortadan kaldırılması, emekli aylıkları arasındaki çarpıklığın giderilmesi, büyümenin de hesaba katıldığı düzenlemelerin gerçekleştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırmasının açılması kritik önemdedir.

³ Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı verilerinden Prof. Dr. Aziz Çelik tarafından hesaplanmıştır.